

KEDIT-MODUL TIZIMINING XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI
FEATURES AND ADVANTAGES OF THE CREDIT-MODULE SYSTEM
ОСОБЕННОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ

Sattarova Gulnoza Salim qizi
Alfraganus universiteti tyutori
90-124-56-56

Sattarovagulnoza56@gmail.com

[ORCID: 0009-0003-0844-9179](https://orcid.org/0009-0003-0844-9179)

Annotatsiya: Mazkur tezisda oliy ta'lim tizimida joriy etilayotgan kredit-modul tizimining mohiyati, tuzilishi hamda uning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Kredit-modul tizimining ta'lim jarayonini modullashtirish, talabalar mustaqil ta'limini rivojlantirish, baholashning shaffofligini ta'minlash kabi jihatlari tahlil qilingan. Shuningdek, tizimning xalqaro standartlarga mosligi, akademik mobillikni ta'minlashi hamda zamonaviy, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashdagi o'rni asoslab berilgan. Kredit-modul yondashuvi talabaning faol, mustaqil va ijodiy fikrlovchi shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiluvchi muhim pedagogik mexanizm sifatida baholanadi.

Kalit so'zlar: Kredit-modul tizimi, ECTS, oliy ta'lim, modul o'qitish, mustaqil ta'lim, akademik mobillik, baholash tizimi, pedagogik yondashuv, ta'lim sifati, zamonaviy metodlar

Аннотация: В данном тезесе освещена сущность, структура и педагогическое значение внедряемой в систему высшего образования кредитно-модульной системы. Проанализированы такие аспекты кредитно-модульной системы, как модульность образовательного процесса, развитие самостоятельного обучения студентов, обеспечение прозрачности оценивания. Также обоснована совместимость системы с международными стандартами, ее роль в обеспечении академической мобильности и подготовке современных, конкурентоспособных специалистов. Кредитно-модульный подход рассматривается как важный педагогический механизм, способствующий

формированию студента как активной, самостоятельной и креативно мыслящей личности.

Ключевые слова: Кредитно-модульная система, ECTS, высшее образование, модульное обучение, самостоятельное обучение, академическая мобильность, система оценивания, педагогический подход, качество образования, современные методы

Annotation: This topic highlights the essence, structure and pedagogical significance of the credit module system being introduced into the higher education system. The article analyzes such aspects of the credit-modular system as the modularity of the educational process, the development of independent learning for students, and ensuring the transparency of assessment. The compatibility of the system with international standards, its role in ensuring academic mobility and training modern, competitive specialists is also substantiated. The credit-modular approach is considered as an important pedagogical mechanism that contributes to the formation of a student as an active, independent and creatively thinking person.

Keywords: Credit and modular system, ECTS, higher education, modular education, independent study, academic mobility, assessment system, pedagogical approach, quality of education, modern methods

O‘zbekiston Respublikasida oliy ta‘lim tizimida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar ta‘lim sifatini xalqaro standartlarga yaqinlashtirishga qaratilgan. Shunday islohotlardan biri — kredit-modul tizimining bosqichma-bosqich joriy etilishidir. Ushbu tizim talabalarning o‘quv yuklamasini kredit birligi orqali ifodalash, ta‘lim jarayonini modullar asosida tashkil etish va ularning mustaqil o‘rganish faoliyatini rag‘batlantirishni nazarda tutadi. Xo‘sh kredit – modul tizimi nima? Uning qanday afzalliklari bor? Ushbu savollarga birgalikda javob topamiz.

Kredit-modul tizimi — ta‘lim jarayonini modullashtirilgan, baholash mezonlari aniq belgilangan va talabani markazga qo‘ygan o‘qitish tizimidir. Ushbu tizimda har bir fan kredit birligi orqali baholanadi; 1 kredit o‘rtacha 30 akademik soatni tashkil etadi, shundan 40% auditoriya mashg‘ulotlari, 60% esa mustaqil ta‘limga to‘g‘ri keladi. Kredit-modul tizimi Yevropa kredit tizimi (ECTS) bilan mujassamlashgan bo‘lib, O‘zbekiston oliy ta‘limining xalqaro integratsiyasini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Modul asosidagi o‘qitishning didaktik afzalliklari Modul tizimi o‘quv jarayonini mantiqan tugallangan bo‘limlarga ajratish imkonini beradi. Har bir modulda maqsad, kutilgan natijalar, baholash mezonlari va mustaqil ishlar aniq belgilangan bo‘ladi. Bu yondashuv:

- talabalarda shaxsiy javobgarlikni kuchaytiradi;
- motivatsiyani oshiradi;
- reflektiv o‘qitish va soft skills ko‘nikmalarini rivojlantiradi;
- o‘qituvchi faoliyatini konsultant va mentor sifatida qayta yo‘naltiradi.

Ushbu tizimning muhim xususiyati shundaki, u talabaning rolini tubdan o‘zgartirib, uni passiv tinglovchidan faol izlanuvchi va mustaqil fikrlovchi shaxsga aylantiradi. Kredit-modul yondashuvi ta‘limga erkinlik va moslashuvchanlik olib kirib, har bir talabaga individual o‘quv yo‘lini tanlash imkonini beradi hamda baholash jarayonini shaffof va adolatli mezonlar asosida tashkil etadi. Shu bilan birga, tizim mustaqil ta‘lim ulushini oshirib, ilmiy tafakkur, tahliliy yondashuv va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Uning afzalliklari shundaki, bilim natija bilan o‘lchanadi, talabaning har bir sa‘y-harakati qadrlanadi, xalqaro standartlarga mosligi esa akademik mobillikni ta‘minlaydi. Natijada kredit-modul tizimi ta‘lim sifatini oshirish, raqobatbardosh va zamonaviy bilimga ega mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiluvchi muhim pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi.

Kredit-modul tizimi ta‘limga erkinlik ruhini olib kiradi: talaba o‘z o‘quv yo‘lini tanlaydi, bilim esa majburiyat emas, balki ongli ehtiyojga aylanadi. Ushbu tizimda fanlar hajmi qisqartirilib, mustaqil ta‘limga keng yo‘l ochiladi, bu esa chuqur o‘zlashtirishga xizmat qiladi. Modul tamoyili orqali bilim mayda, ammo mazmunan boy qismlarga ajratilib, har bir bosqichda mukammallikka erishish imkoniyati yaratiladi.

Mazkur tizimning afzalligi shundaki, unda vaqt emas, natija muhim: har bir kredit — bu talabaning mehnati, izlanishi va intilishining mezonidir. U xalqaro ta‘lim standartlariga mos bo‘lib, akademik mobillikni ta‘minlaydi, ya‘ni talaba o‘z bilimini turli ta‘lim muassasalarida davom ettira oladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar va zamonaviy metodlar bilan uyg‘unlashgan holda ta‘lim sifatini oshirishga xizmat qiladi

Ushbu tizimning muhim afzalliklaridan biri — vaqt emas, natijaning ustuvorligi: har bir kredit talabaning bilim, mehnat va intilishining o‘lchoviga aylanadi. Natijada talaba passiv tinglovchidan faol izlanuvchi, tahlil qiluvchi va ijodiy fikrlovchi shaxsga aylanadi. Kredit-modul tizimi shuningdek, fanlar hajmini optimallashtirib, mustaqil ta’lim ulushini oshiradi va bu orqali chuqur bilim egallashga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, mazkur tizim xalqaro ta’lim standartlariga mos bo‘lib, akademik mobillikni ta’minlaydi, ya’ni talabalar boshqa oliy ta’lim muassasalarida o‘qishni davom ettirish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, u ta’lim sifatini oshirish, raqobatbardosh va zamonaviy bilimga ega mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Pedagogik samaradorlik nuqtai nazaridan, modulli o‘qitish bilimlarni fragmentar tarzda emas, balki yaxlit tizim ko‘rinishida o‘zlashtirish imkonini beradi. Bu jarayonda baholashning shaffofligi va muntazamligi talabada metakognitiv ko‘nikmalarni — o‘z o‘quv faoliyatini tahlil qilish va boshqarish qobiliyatini shakllantiradi. Mazkur yondashuvni ilmiy jihatdan asoslashda va amaliyotga tatbiq etishda quyidagi fundamental manbalar muhim ahamiyatga ega:

- **European Commission.** *ECTS Users’ Guide.* (Kredit tizimining xalqaro metodologik asosi).
- **Goldschmid, B., & Goldschmid, M. L.** *Modular Instruction in Higher Education.* (Modulli o‘qitishning psixologik-pedagogik tahlili).
- **Adizov B.R.** *Oliy ta’limda o‘qitishning zamonaviy shakl va metodlari.* (O‘quv jarayonini kredit tizimida loyihalash metodikasi).
- **O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli Nizomi.** (Tizimning huquqiy va me’yoriy asosi).

Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimi — bu shunchaki o‘qitish shakli emas, balki bilimni qadrlash, mustaqil fikrlash va uzluksiz rivojlanishga undovchi falsafa bo‘lib, u zamonaviy jamiyat talablariga mos yetuk kadrlarni shakllantirishning muhim asosidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining —Oliy ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi PQ–5847-son qarori, 2020 yil 8 oktyabr.

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining —Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimini joriy etish to'g'risidagi 824-son qarori, 2020 yil 31 dekabr
3. European Commission. ECTS Users' Guide. Brussels, 2015.
4. Biggs J. Teaching for Quality Learning at University. 2011.
5. Boud D., Falchikov N. Rethinking Assessment in Higher Education. 2007.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING